

หัวข้อวิจัย	ความหลากหลายของข้าวพื้นเมือง การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในบริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	นายธีระ ธรรมวงศา และนางสาวสายใจ ปอสูงเนิน
หน่วยงาน	โปรแกรมวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โปรแกรมวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีงบประมาณ	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลาย การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ของข้าวพื้นเมือง บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤศจิกายน 2558 ทำการเก็บรวบรวมข้าวในพื้นที่ จากนั้นปลูกประเมินลักษณะทางสัณฐานวิทยา ผลการศึกษาพบข้าวพื้นเมืองจำนวน 43 ตัวอย่าง แบ่งตามนิเวศวิทยาการปลูกได้ 3 กลุ่ม คือ ข้าวนาสวน ข้าวไร่ และข้าวขึ้นน้ำ ซึ่งมีลักษณะทางสัณฐานวิทยาที่มีความหลากหลาย การศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมด้วย Real Time Polymerase Chain Reaction โดยเครื่อง Quant studio ผลการทดลองพบข้าวที่มียีนหอม 9 พันธุ์ ยีนที่ควบคุมคุณภาพแป้งพบ ข้าว 2 พันธุ์ที่มีความนุ่ม และพบข้าว 3 พันธุ์ ที่มียีนต้านทานขอบใบแห้ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ดีสำหรับการพัฒนาข้าวด้วยการผสมพันธุ์ข้าวต่อไป การศึกษาด้านวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า ข้าวพื้นเมืองในพื้นที่ลดจำนวนลง เนื่องจากสภาพปัญหาภัยแล้ง และเกษตรกรหันไปปลูกข้าวพันธุ์ปรับปรุง เนื่องจากขายได้ราคาดีกว่า เหตุผลในการอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองของคนในชุมชน คือ มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น มีกลิ่นหอม ผลผลิตมาก และทนน้ำท่วม ใช้แปรรูปเป็นเส้นหมี่หรือขนมจีนแล้วให้ความเหนียวนุ่มมากกว่าพันธุ์อื่น ใช้ทำขนม ปลูกเพื่อรักษาพันธุ์ข้าวของบรรพบุรุษ เป็นต้น ระบบการเพาะปลูก นิยมทำนาหว่าน และพบว่ายังมีประเพณีดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ เช่น พิธีขอฝน พิธีกรรมการแรกนา พิธีกรรมสู่ขวัญข้าวเมื่อข้าวต้องท้อ พิธีเซิญขวัญข้าว ภูมิปัญญาด้านอาหาร ประกอบด้วย การทำหมี่โคราช ขนมจีน ข้าวทอด ข้าวต้มมัด ข้าวโป่ง และข้าวพอง เป็นต้น การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาข้าวและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่ในพื้นที่สืบไปลักษณะทางพันธุกรรม ข้อมูลทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาสร้างฐานข้อมูล เผยแพร่และสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ด้านทรัพยากรข้าวพื้นเมืองในพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ : ข้าวพื้นเมือง, วัฒนธรรม, ภูมิปัญญา, จังหวัดนครราชสีมา

Title Rice landraces diversity, Utilization and conservation in Tung Sumrit, Nakhon Ratchasima province.

Researcher Mr. Theera Thummavongsa and Miss. Saijai Posoongnoen

Institute Biology program, Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Chemistry program, Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Financial year 2015

Abstract

The purpose of this research was to study biodiversity, utilization and conservation of rice landrace in Tung sumrit, Nakhon Ratchasima province between February and November, 2015. The rice landrace was collected and then was evaluated about morphological characteristics. The results showed that rice landrace have 43 varieties. It was divided into 3 groups according to ecology of growing including lowland rice, upland rice and floating rice. Morphological characteristics study showed high diversity in varieties. Genetic of rice was studied using RealTime Polymerase Chain Reaction by Quant studio. The results revealed that 9 varieties of rice have aroma gene. The waxy gene that indicates to starch quality of rice was detected in 2 varieties of rice. The bacterial blight disease resistance genes were found in 3 varieties of rice. We suggested that rice landrace have good characteristics for further development especially rice breeding. Cultural and local wisdom study showed decreasing of rice landraces in area because of drought condition. Developed rice that has high cost was interested for growing. The reasons of rice landrace conservation were unique characteristics of rice such as high aroma, high production and flood resistance. It also was used for chewy noodle, sweet and sanctuary belongings fathers, etc. Most of cultivation system of rice landrace was paddy-sown field. The traditional of rice that remains in this area was found such as rainfall ceremony, ploughing ceremony, ritual to kwaykgaw and ceremony kwaykgaw. Food local wisdom contain Korat's stir fried noodle, Thai vermicelli eaten with curry, fried rice, porridge, rice, indigenous rice cracker, rice krispies, etc. This research is basic knowledge for further rice development and preserves traditional. The data of genetic, culture and local wisdom can be used as database for broadcast and knowledge network about rice landrace in the future.

Keywords: Rice landraces, Culture, Wisdom, Nakhon Ratchasima province